

สถานการณ์และความต้องการในการใช้คอมพิวเตอร์
ในงานห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ

นางสาว วรากรณ์ เมฆาวิบูลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-551-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017218

117804442

THE STATUS AND NEEDS OF COMPUTER USE
IN HEALTH SCIENCES LIBRARIES

Miss Varaporn Mekavibul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University
1991

ISBN 974-578-551-2

วารสารนี้ เมฆาวิบูลย์ : สถานภาพและความต้องการในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด
วิทยาศาสตร์สุขภาพ (THE STATUS AND NEEDS OF COMPUTER USE IN HEALTH SCIENCES
LIBRARIES) อ.ที่ปรึกษา : อ.บุญเรือง นิยมหอม, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ชลธิชา
สุทธินิรันดร์กุล, 210 หน้า.

ISBN 974-578-551-2

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสถานภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ
ศึกษาความต้องการในการนำคอมพิวเตอร์มาดำเนินงานห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ ศึกษาและเปรียบเทียบ
องค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานห้องสมุดของกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มบรรณารักษ์ห้องสมุด
วิทยาศาสตร์สุขภาพ ศึกษาและเปรียบเทียบองค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจนำคอมพิวเตอร์มาใช้ระหว่างห้องสมุด
กลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้วกับกลุ่มที่กำลังจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ ศึกษาและเปรียบเทียบประ เภทงานของห้องสมุด
ระหว่างกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว และกลุ่มที่กำลังจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ และศึกษาและ เปรียบเทียบระบบ
คอมพิวเตอร์ และ โปรแกรมที่ใช้ระหว่างห้องสมุดกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้วและกลุ่มที่กำลังจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 37 คน และบรรณารักษ์ จำนวน 33 คน
ซึ่งเป็นบรรณารักษ์ของห้องสมุดที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว จำนวน 11 แห่ง และเป็นบรรณารักษ์ของห้องสมุดที่กำลัง
จะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ จำนวน 22 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจนำคอมพิวเตอร์
มาใช้ระหว่างกลุ่มผู้บริหารและบรรณารักษ์ไม่แตกต่างกัน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 เพียง 1 องค์ประกอบจากจำนวน 15 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจนำ
คอมพิวเตอร์มาใช้ระหว่างกลุ่มห้องสมุดที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้วกับกลุ่มห้องสมุดที่กำลังจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ไม่
แตกต่างกัน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 องค์ประกอบจากจำนวน
15 องค์ประกอบ ประเภทงานของห้องสมุดกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว และกลุ่มที่กำลังจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้
แตกต่างกัน และระบบคอมพิวเตอร์และ โปรแกรมที่ใช้ระหว่างห้องสมุดกลุ่มที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว และห้องสมุด
กลุ่มที่กำลังจะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ไม่แตกต่างกัน

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.VARAPORN MEKAVIBUL : THE STATUS AND NEEDS OF COMPUTER USE IN HEALTH SCIENCES LIBRARIES. THESIS ADVISOR : ACHARN BOONRUANG NIAMHOM, THESIS CO-ADVISOR : ASSIST. PROF.CHONTICHA SUTHINIRUNKUL 210 PP.

The objectives of this research are: to study the status of computer usage in health sciences libraries; to study the needs of implementing computers in health sciences libraries; to study and to compare factors in decision making of computer usage in the libraries between health sciences administrators and librarians; to study and to compare factors in decision making of computer usage between the libraries using computers and those planning to use computers; to study and to compare types of library works between the libraries using computers and those planning to use computers; and to study and to compare computer systems and programs between the libraries using computers and those planning to use computers.

The population of this research are composed of 37 library administrators and 33 librarians who work in 11 libraries using computers and 22 libraries planning to use computers. Results from this research are:- Factors in decision making of computer usage between the administrators and the librarians are not different. One factor among 15 factors is significantly different at the level of $P < 0.05$. Factors in decision making of computer usage between the libraries using computers and those planning to use computers are not different. Two factors among 15 factors are significantly different at the level of $P < 0.05$. Types of library works between the libraries using computers and those planning to use computers are different. Computer systems and programs between the libraries using computers and those planning to use computers are not different.

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต อธิชากรค์ รัชทวาศค์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รัชทวาศค์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้โดยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาวดี สืบสนธิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์บุญเรือง เนียมหอม อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา และสละเวลาอันมีค่าให้ข้อเสนอนั้น ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารห้องสมุด และบรรณารักษ์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้

ขอใจ กาญจนา จิตตการ (เป้า) อังสนา ภูธนกุล (น้อม) กนกพร รัตนมงคล (แมว) และกาญจนา อินทนนท์ศักดิ์ (อ้วน) สำหรับกำลังใจในการเล่าเรียนตลอดหลักสูตร

กราบขอบพระคุณศาสตราจารย์นายแพทย์แทน จงศุภชัยสิทธิ์ อดีตรองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาและวางแผน และคณบดีคณะ เวชศาสตร์เขตร้อน รวมทั้ง ศาสตราจารย์นายแพทย์สันต์ศิริ ศรมณี อดีตคณบดีคณะ เวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยศึกษาในหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิตนี้

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ที่สนับสนุนการศึกษากระตุ้นให้ผู้วิจัยเกิดความมานะพยายาม และให้กำลังใจเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา ขอใจน้องอรนุช เมฆาวิบูลย์ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการทารายงาน รวมทั้งให้ข้อคิดเห็น และคำติชมในการร่างแบบสอบถามและขอใจ บุศรินทร์ (โบว์โบว์) ที่คอยเตือนให้เขียนหนังสือ อันเป็นผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
สารบัญตาราง	๑๑

บทที่

1. บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมุติฐานในการวิจัย	5
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	8
2. ปรัชญ์นักรรณกรรม	9
การตัดสินใจ	10
ความหมาย	10
กระบวนการตัดสินใจ	11
ประเภทของการตัดสินใจ	13
สถานการณ์ในการตัดสินใจ	13
ปัญหาและอุปสรรคของการตัดสินใจ	15
ประสิทธิภาพของการตัดสินใจ	16

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2.	คอมพิวเตอร์กับงานห้องสมุด	17
	ประวัติการใช้คอมพิวเตอร์ของห้องสมุดต่างประเทศ	17
	ประวัติการใช้คอมพิวเตอร์ของห้องสมุดในประเทศไทย	18
	การใช้คอมพิวเตอร์ในงานห้องสมุด	28
	งานสร้างฐานข้อมูล	28
	งานบริหาร	29
	งานเทคนิค	30
	งานจัดหาทรัพยากรห้องสมุด	30
	งานวิเคราะห์หมวดหมู่และทำบัตรรายการ	31
	งานวารสารและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง	32
	งานบริการ	34
	บริการจ่าย-รับ	34
	บริการค้นคืนและเผยแพร่ข้อสนเทศ	34
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
	ทัศนคติของผู้บริหารและบรรณารักษ์ต่อการนำคอมพิวเตอร์มาใช้	38
	องค์ประกอบในการตัดสินใจนำคอมพิวเตอร์มาใช้	39
	ประเภทงานที่นำคอมพิวเตอร์มาใช้	43
	สถานภาพการใช้คอมพิวเตอร์	43
	งานเทคนิค	44
	งานบริการ	46
3.	วิธีดำเนินการวิจัย	48
	ขอบเขตของการวิจัย	48
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	50
	เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	51
	การทดสอบแบบสอบถาม	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล	53
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
สถานภาพส่วนบุคคลและนโยบายที่เกี่ยวกับห้องสมุด	56
สถานภาพการใช้และความต้องการในการนำคอมพิวเตอร์มาดำเนินงาน ห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ	64
องค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานห้องสมุด ..	86
การเปรียบเทียบประเภทงานห้องสมุด ระบบคอมพิวเตอร์ และโปรแกรม ที่ใช้ ของห้องสมุดที่ใช้และจะใช้คอมพิวเตอร์	99
5. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	121
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	121
สมมุติฐานในการวิจัย	121
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	123
ข้อเสนอแนะ	129
แนวทางการวิจัยในอนาคต	132
เอกสารอ้างอิง	133
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	149
ภาคผนวก ข	152
ภาคผนวก ค	162
ภาคผนวก ง	167
ประวัติผู้เขียน	210

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน	57
2	ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ	58
3	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง	58
4	นโยบายของคณะ /สถาบันในส่วนที่เกี่ยวกับห้องสมุดในทัศนะของผู้บริหาร .	60
5	นโยบายของคณะ /สถาบันในส่วนที่เกี่ยวกับห้องสมุด จำแนกตามมหาวิทยาลัย	61
6	จำนวนบุคลากรห้องสมุดที่ปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด วิทยาศาสตร์สุขภาพที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว จำแนกตามตำแหน่งบุคลากร ..	65
7	จำนวนบุคลากรห้องสมุดที่ปฏิบัติงานด้านคอมพิวเตอร์ของห้องสมุด วิทยาศาสตร์สุขภาพที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา .	69
8	อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ จำแนกตามห้องสมุดที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว	73
9	ค่าเฉลี่ยของความต้องการคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ บุคลากรห้องสมุด และ งบประมาณ ของห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ	80
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจนำคอมพิวเตอร์ มาใช้งานห้องสมุด ระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มบรรณารักษ์	86
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจนำคอมพิวเตอร์ มาใช้ ระหว่างกลุ่มห้องสมุดที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว กับกลุ่มห้องสมุดที่กำลัง จะนำคอมพิวเตอร์มาใช้	93
12	เปรียบเทียบประ เภทงานห้องสมุดของห้องสมุดที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว และห้องสมุดที่จะใช้คอมพิวเตอร์	99
13	เปรียบเทียบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำแนกตามประ เภทงาน	104
14	โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีแผนการจะใช้ของห้องสมุดที่ใช้คอมพิวเตอร์แล้ว จำแนกตามประ เภทงาน	111
15	ค่าเฉลี่ยของปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์กับอุปสรรคต่อการรับคอมพิวเตอร์ มาใช้งานห้องสมุดวิทยาศาสตร์สุขภาพ	114